

Safarka Ilaalinta:

Sawirka waxaa iska leh Grace Medina

Hordhaca Ilaalinta

Bandhigani wuxuu dabooli doonaa:

Waa maxay illaalinta?

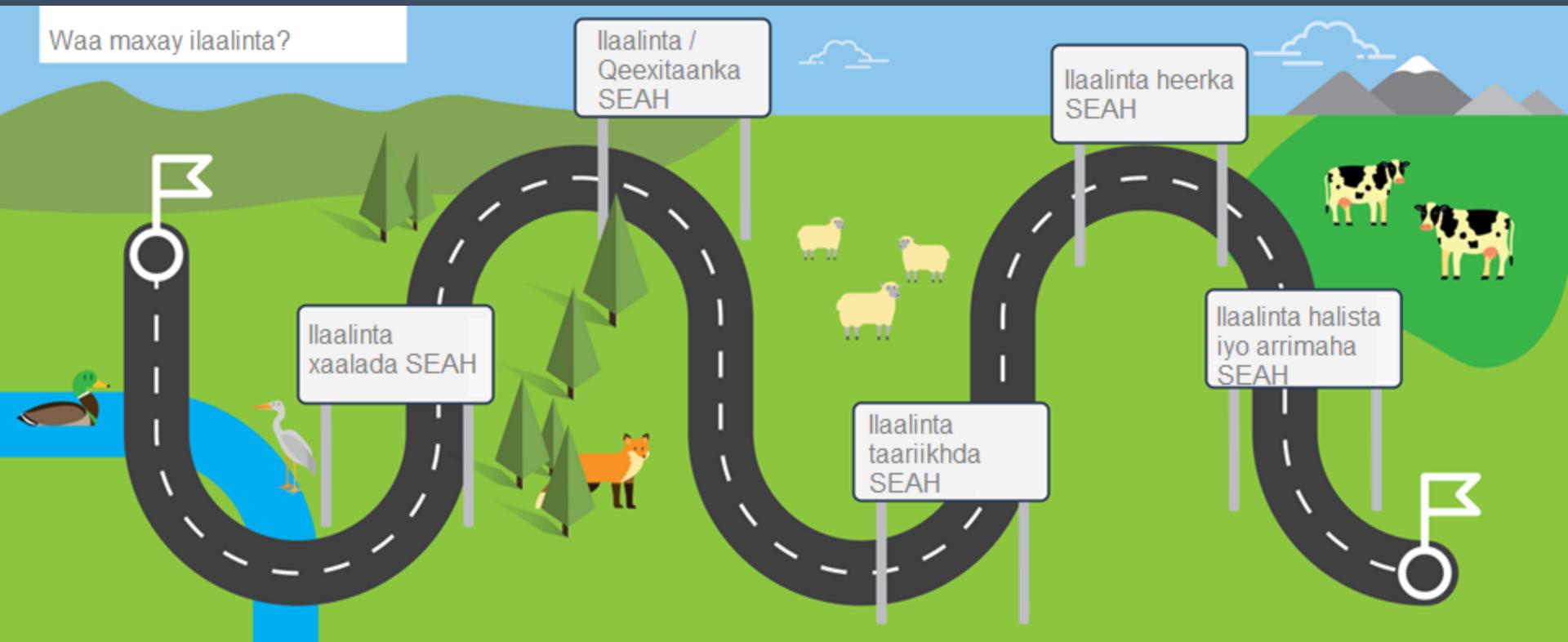
Sidee u qiimeysaa oo u qorsheysaa ilaalinta ?

Maxaa loo baahanyahay si loo illaaliyo ?

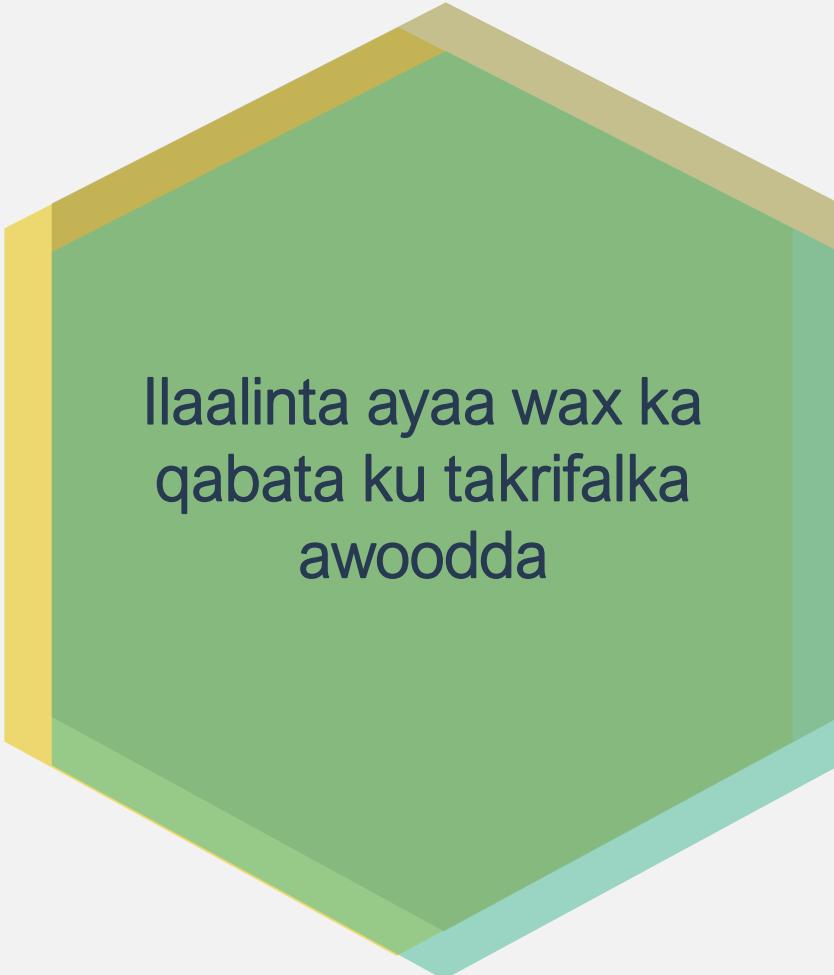
Maxa la sameeyaa haddii dhibaato jirto?

Qaybta koowaad ee safarka ...

1. Waa maxay ilaalinta?

Ilaalinta ayaa wax ka qabata ku takrifalka awooda

Urur ahaan, dadka qaarkiis mararka qaarkood waxay leeyihiiin awood dheeri ah oo ku saleysan jinsigooda, jinsiyadooda, doorka ay ku leeyihiiin ururka, naafonimada, galmada, dhalashada, xaalada shaqada, ama waxbarhada. Dadka awoodda yar waxay halis weyn ugu jiraan dhiig-miirashada iyo xadgudubka.

Ku-takri-fal galmo, xadgudub iyo faraxumeyn xagga galmada ah (SEAH) waxaa ku lug leh dadka ka tirsan ururada dhexdooda iyagoo adeegsanaya awooddooda siyaabo waxyeello leh oo ka dhan ah dadka awooda yer, ha ahaato urukooda dhexdiisa, ururo kale oo saaxiibo ah ama bulshadooda dhexdeed meeshaasoo ururkoodu ka shaqeynayo. Dadka awooda leh sidoo kale waxay ku kicin karaan rabshad jireed iyo mid shucuureed. Waxaan ugu yeernaa noocyadan kale ee rabshadaha ah ilaalinta xadgudubyada.

SEAH waxay si gaar ah u saameysaa haweenka iyo gabdhaha, laakiin waxay sidoo kale saameyn kartaa ragg a iyo wiilasha.

1. Waa maxay ilaalinta?

Badbaadinta macnaheedu waa urur ayaa qaadaya ficillo:

Ka ilaali dadka ka faa'iideysiga galmaada, xadgudubka, dhibaataynta galmaada, iyo noocyada kale ee waxyeellada ah ee ay sababtay ku takrifalka awoodda.

Wax ka qabato dhibaatada ay keeneen shaqaalahu ururka, la-hawlgalayaasheeda, hawlgallada ama barnaamijyada laga yaabo inaysan ahayn ula kac.

Ilaalinta waxay diiradda saareysa ka hortagga iyo wax ka qabashada dhibaatada uu geysto ururku. **Barnaamijyada ilaalintu way ka duwan yihiin:** waxay diiradda saaraysaa ka hortagga waxyeelada ay u geystaan dadka ku dhex nool qoysaska iyo bulshada dhexdeeda.

Taariikhda dhow ee ilaalinta

Waxaa jiray warbixino badan oo ku saabsan faraxumeyn galmo iyo ka faa'iideysi ay sameeyeen dadka ka shaqeynayey qeypta gargaarka iyo horumarinta tobannaan sano ee la soo dhaafay.

Sanadkii 2002, warbixin ayaa ka warbixisay tacadiiyada galmada iyo ka faa'iideysiga galmo ay shaqaalahaa gargaarka ee galbeedka Afrika ku hayaan qaxootiga . Tani waxay horseedday horumarinta Tallaaboooyinka Gaarka ah ee UN-ka ee Ka-hortagga Dhibaataynta Galmada iyo Xadgudubka (PSEA), Guddiiga is-dhexgalka hayadaha ee jira ee waxqabadka PSEA, iyo Is-bahaysiga Ilaalinta Carruurta.

In 2018, ururo badan ayaa bilaabay inay dib u eegaan siyaasadooda ilaalinta, ku dhaqanka, dhaqanka iyo hogaminta ka dib markii ay soo baxeen warbixinno ku saabsan ka faa'iideysiga galmada iyo anshax xumada ee qaypta horumarinta. Isla mar ahaantaana, dhaqdhaqaaqa #metoo wuxuu muujinayay khibradaha haweenka ee ku-takrifalka galmada, xadgudubka iyo dhibaataynta.

Tan iyo markaas ururadu waxay si gaar ah u kordhiyeen diiradpodaa dhaeysiga
badbaadayaasha.

⁶ Safarka Ilaalinta

Intey ka dhacaan ka faa'iideysiga Galmada, Xadgudubka iyo Dhibaateynta Galmada (SEAH) iyo arrimaha kale ee ilaalinta?

SEAH iyo arrimaha kale ee ilaalinta waxay ka dhici karaan goob kasta oo shaqo ama barnaamij gargaar.

Xaaladaha halista badan waxaa ka mid ah:

- Meesha ay ka jirto saboolnimo daran
- Fahanka bani'aadamnimada
- Halka ay ka jirto aad ugu tiirsanaan gargaarka ah
- Halka ay ka jiraan arrimo ilaalin ah sida guurka hore ama rabshadaha ku saleysan jinsiga.

Sawirka waxaa qaaday Vincent Haiges

Ururradu waa inay qiimeeyaan xaaladaha ay ku shaqeeyaan, ayna ka dhageystaan dadka ay la shaqeeyaan arrimaha ku saabsan ilaalinta jirta iyo kuwa halista ugu badan ku jira. Ururradu markaa waxay qorsheyn karaan tallaabooyinka ilaalinta.

Heerarka qaybta

Dhowr nooc oo ah heerarka ilaalinta ayaa lagu dabaqi karaa qaybta gargaarka iyo horumarinta.

Waxay qeexayaan oo sharxayaan waxa looga baahan yahay urur si nabad ah ugu shaqeeyo.

Waxay ka caawiyaan ururada bixinta barnaamijyo tayo wanaagsan leh oo lagula xisaabtami karo oo la siinayo bulshada.

Deeqbixiyeyaashu badanaa waxay uga baahan yihiin ururada in ay yeeshaan heerar gaar ah ayna xoojiyaan tayadooda si ay ugu qalmaan maalgelinta.

Heerarka waaxda caalamiga ah

- Talobixinta DAC ee ku saabsan Joojinta Ka Faa'iideysga Galmada, Xadgudubka, iyo Dhibaateynta ee iskaashiga Horumarinta iyo Gargaarka Bani'aadamnimada
- Guddiiga is-dhexgalka hayadaha ee jira ee Heerarka Hawlgal ee Ugu Yar ee Ka-hortagga Ka-faa'iidaysiga Galmada iyo Xadgudubka (PSEA) ee ay ku kaceen Shaqaalaheena
- Halbeegga Bani'aadamnimada ee Tayada iyo La Xisaabtanka
- Ilaalinta Ammaanka Carruurta Heerarkooda
- Heshiiska Ururka Shaqaalaha Caalamiga ah ee Rabshadaha iyo Dhibaataynta Goobta Shaqada

Qaybta labaad ee safarka...

Sidee loo qiimeeyaa loona qorsheeyaa ilaalinta?

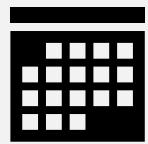

2. Sida loo qiimeeyo ilaalinta

Qalabyada is qiimaynta ayaa ka caawiya ururada inay aqoonsadaan heerarka ilaalinta caalamiga ah ee ay hadda heystaan iyo kuwa aysan heysanin.

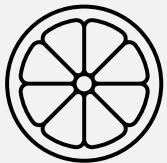
Waa waxtar in la sameeyo is-qiimeyn si joogto ah si loola socdo loona cabbiro horumarka xagga ilaalinta loona cusbooneysiyo qorshayaasha.

Tusaalooyinka agabyada waxaa ka mid ah Qalabka Isbahaysiga Heerka Bani'aadamnimada ee aasaasiga ah iyo aaladda is-xisaabinta ee Badbaadinta Carruurta.

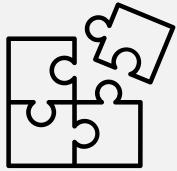

2. Sida loo qorsheeyo ilaalinta

Ururadu waxay ka faa'iideystaan qorshe ilaalin **guud ahaan urur** si ay si joogto ah u hagaajiyaan una ilaaliyaan tallaaboooyinka ilaalinta.

Ururada qaar waxay qorsheynayaan inay la kulmaan heerarka caalamiga ah, kuwa kale waxay qorsheeyaan iyadoo loo eegayo qatar gaar ah waaxaha, kooxaha, ama goobaha kala duwan.

Waa muhiim in si cad loo qoondeeyo miisaaniyada qorshaha ilaalinta .

Khataraha ilaalinta ururada

Khataraha urur ee la xiriira ilaalinta iyo ka faa'iideysiga galma, xadgudubka iyo dhibaataynta galma (SEAH) waxay ku xirnaan kartaa sida urur u qaabeysan yahay, barnaamijkiisa diiradda loo saarayo iyo habka uu u shaqeeyo.

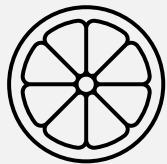
Sawirka waxaa qaaday Sebastian Delgado

Tusaale ahaan, halista ururku waxay ka imaan kartaa:

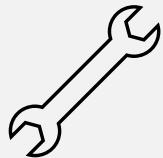
- Ka shaqeynta bulsho ay shaqaaluhu ku nool yihiin, ama shaqaaluhu xiriir la leeyihiin xubnaha kale ee bulshada ee ka baxsan shaqadooda.
- Baahida in si dhakhso leh loo qoro loona tababaro tiro badan oo shaqaale iyo mutadawiciin xaaladaha deg degga ah.

Khataraha ilaalinta ururada

Ururradu waxay u baahan yihiin inay aqoonsadaan oo ay maareeyaan khatarta ka faa'iideysiga, xadgudubka iyo dhibaataynta (SEAH) dhammaan qaybaha ururka.

Ururradu waxay isticmaali karaan aaladaha jira iyo habab ay ku sameeyaan qiimeynta halista iyo maareynta halista SEAH.

Ururradu badanaa waxay hayaan liiska halisaha ugu weyn ee SEAH iyo ficillada si wax looga qabto diiwaanka halista oo ay si joogto ah ula socdaan Guddiga Agaasimayaasha, Guddiga Ammaannada, ama qaabab kale oo maamul iyo dhimso ah.

RESOURCE
& SUPPORT
HUB

Qeybta saddexaad ee safarka...

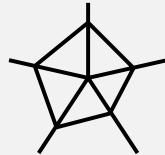
RESOURCE
& SUPPORT
HUB

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Heerarka ururka

Ururradu inta badan waxay horumariyaan heerarkooda ilaalin urureed ee dhammaan shaqooyinka kala duwan, tusaale ahaan maareynta shaqaalaha, barnaamijyada, iskaashiyada.

Heerarka ururku waa inay la jaan qaadaan heerarka caalamiga ah ee ay dejiiyen waaxda gargaarka iyo horumarinta.

Waxaa loo isticmaali karaa qorsheynta, hirgelinta, kormeerka iyo dib u eegista. Waxay sidoo kale tusaan deeq-bixiyeyaasha in ururku si firfircoон u maareynayo ilaalinta.

RESOURCE
& SUPPORT
HUB

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Dhaqanka ururka iyo hogaminta

Siyaasadaha iyo nidaamyadu waa muhiim, laakiin kuma filna inay abuuraan ururo aamin ah. Ururku dhaqankiisa iyo hogamintiisa ayaa lagama maarmaan u ah ilaalinta wax ku oolka ah.

Ururadu waxay u baahan yihiin inay fahmaan halka awooda ay ku jirto ururkooda iyo sida awooda ay saameyn togan ama taban ugu leedahay dhaqanka ururka.

Ururadu waxay ku badali karaan dhaqankooda habab hogamin. Marka hoggaamiyeyaashu muujiyaan ixtiraam iyo isla xisaabtan ku saabsan xiriirka ay la leeyihiin kuwa kale, waxay dhisaan ururo badbaado leh oo waxtar badan.

Qalabka loogu talagalay isbeddelka dhaqanka ururka waxaa ka mid ah ka warbixinta dhaqanka urur, hagitaan ku saabsan isbeddelka ururka, iyo karti hoggaamineed iyo axdiyada ilaalinta.

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

---

siyaasadaha Ilaalinta

Sawirka waxaa qaaday Sebastian Delgado

Siyaasada ilaalinta ah ayaa sharaxaysa ballanqaadyada urur ee kahortagga iyo ka jawaab celinta ka faa'iideysgia galmaada, xadgudubka, dhibaataynta galmaada (SEAH), iyo noocyada kale ee waxyeellada leh. Waxay noqon kartaa dukumiinti gaaban oo sheegaya ballanqaadyo iyo mabaadi'da.

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Ilaalinta habraacyada iyo Xeerarka Anshaxa

Nidaamyada ilaalinta ayaa si faahfaahsan u sharxaya **sida ballanqaadyada ilaalinta loogu dhaqmayo** barnaamijyada iyo hawlgallada ururka. Nidaamyada waxaa lagu dhisi karaa nidaamyada jira sida shaqaale qorista, ama ururku wuxuu sameyn karaa nidaamyo iyo habab cusub, sida habraacyada looga warbixinayo ka faa'iideysiga galmada, xadgudubka iyo dhibaataaynta (SEAH).

Xeerarka Dhaqanka ee Ururku wuxuu sharxayaa dabeeecadaha laga filayo shaqaalahi iyo la-hawlgalayaasha. Waxay noqon karaan dukumeenti gooni ah, oo daboolaya dhamaan noocyada anshaxa xirfadeed, ama waxaa loo qori karaa siyaasada ilaalinta.

Sawirka waxa qaaday Eric Lafforgue

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Maamulka iyo isla xisaabtanka

Ururradu waxay u baahan yihiin inay yeeshaan habab cad oo lagu maamulo ilaalinta iyo la xisaabtanka hay'adda ilaalinta.

Warbixinta joogtada ah ee maareynta ee ku saabsan ilaalinta waxqabadka, iyo ammaanada dib u eegay waxqabadka, ayaa muhiim u ah isla xisaabtanka.

Kooxaha Fulinta iyo Guddiyada Aaminaada ee leh maamul gaar ah iyo doorka islaxisaabtanka ee ilaalinta ayaa ka caawin kara ururka inuu la yeesho siyaasadiisa, kormeero khataraha, iyo inuu wax ka barto guulaha ama ilaalinta kiisaska. In aad heysato meelaha muhiimka ah ee ilaalinta waax kasta ama koox waliba way ku caawin kartaa.

La xisaabtanka waxaa lagu xoojin karaa dhageysiga heerarka fulinta iyo guddiga iyo dad kala duwan, oo ay ku jiraan kuwa ka badbaadya ka faa'iideysiga galma, xadgudubka iyo dhibaataynta galma (SEAH).

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Isgaarsiinta, barashada iyo horumarka

Sawirka waxaa qaaday Paul

Robin

Dadka qaar waxay u baahan yihii tababar dheeraad ah. Tusaale ahaan dhibcaha diirada ilaalinta , shaqalaha maareynta shaqalaha iyo kooxaha hogaamintu waxay u baahan yihii aqoon dheeri ah iyo tababar dheeri ah oo ku saabsan shaqadooda ilaalinta.

Dhammaan shaqaalaha iyo la-hawlgalayaasha waxay u baahan yihii inay fahmaan waajibaadkooda ilaalinta iyo sida loo fuliyo kuwan.

Tani waxay u baahan tahay xiriir wax ku ool ah oo ku saabsan ilaalinta iyo tababar joogto ah oo loogu talagalay shaqaalaha iyo la-hawlgalayaasha.

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Xiriirka bulshada

Dhammaan kaqeybgalayaasha barnaamijka, bulshadooda iyo guud ahaan dadweynaha, oo ay ku jiraan carruurta, waxay u baahan yihiin inay wax ka ogaadaan ballanqaadyada ilaalinta ururka.

Dadka, oo ay ku jiraan carruurta, waxay leeyihii baahiyo kala duwan, karti iyo heerar garasho. Waxaa waxtar leh in la isticmaalo habab badan oo kala duwan oo isgaarsiinta si dad badan oo kala duwan ay u fahmaan macluumaadka ku saabsan ilaalinta iyo xuquuqdooda ka ilaalinta ka faa'iideysiga galmaada, xadgudubka iyo dhibaataynta (SEAH).

Sawirka waxaa qaaday Will Baxter

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Maareynta shaqaalaha

Ururradu waxay u baahan yihii inay dhaqan geliyaan ilaalinta ka hor, inta lagu jiro, iyo ka dib xubin ka tirsan shaqaalaha ama la-hawlgalayaasha la shaqeeya ururka.

Inta lagu guda jiro shaqaale qorista, ururku wuxuu ubaahanyahay inuu qiimeeyo wixii khatar ah ee ilaalinta ee ay keeni karaan xubinta shaqaalaha ah ama asxaabta la shaqeysa, tusaale ahaan adoo samaynaya hubin mas'uuliyyadeed si loo ogaado hadii codsaduhu jabiyyay siyaasad ama qawaaniin anshax hore, iyo waydiinta su'aalaha wareysiga ee ku saabsan dhaqanka codsadaha iyo fahamkooda ilaalinta.

Inta lagu jiro xubinta shaqada shaqaalaha ama hawlwadaagta, ururku wuxuu u baahan yahay inuu hubiyo inay ka warqabaan, fahmaan, una hoggaansamaan ilaalinta siyaasadaha iyo xeerarka anshaxa

Ururku wuxuu ubaahanyahay inuu yeesho hanaan looga jawaabay shilalka hadii xubin kamid ah shaqaalaha ama jaaliyaddu jabiso Nidaamka Badbaadinta iyo Xeerka Anshaxa, oo ay kujiraan habraacyadabaaritaanka iyo nidaamka edbinta.

Haddii xubin shaqaale ama shuraako ka tago ururka ama la ceyriyo, hay'addu waxay u isticmaali kartaa Habka Soo Bandhigida Anshax-xumada ee is-dhexgalka Hay'adda si ay ula wadaagto macluumaadka ku saabsan anshax-darrada, iyo inay ka hayso diiwaanada tallaabooyinka edbinta ee shaqaalaha, oo ay ku jiraan cayrinta si looga hortago dib u shaqaalaynta mustaqbalka. .

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Barnaamijyo nabdoon

Ilaalinta tabashooyinku waxay ku badan yihii barnaamijyada si aan ku filneyn loo qorsheeyay, ama marka shaqaalahaa barnaamijku aysan si taxaddar leh uga fiirisan halisaha ilaalinta barnaamijyada.

Sawirka waxaa qaaday Odile Meylan

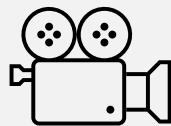
Ururradu waxay u baahan yihii inay ka fekeraan ilaalinta inta lagu jiro naqshadeynta, gaarsiinta iyo qiimeynta barnaamijyada, dhacdooyinka iyo waxqabadyada. Tusaale ahaan Buug-gacmeedka 'Sphere Handbook', Heerarka Ugu Yar ee waxqabadka Ilaalinta Carruurta ee Hawlaha Bani'aadamnimada, iyo agabyada hagitaan u gaar ah ee ururku waxay gacan ka geystaan caddeynta waxa loo baahan yahay si loo deeyo hoona gaarsiyo barnaamijyo nabdon qaybaha kala duwan.

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

"Warbaahinta iyo Isgaarsiinta",

Daabacaadda sawirrada iyo sheekooyinka kaqeybgaleyaasha barnaamiju waa qayb muhiim ah oo ka mid ah shaqoooyinka urur kasta, laakiin isgaarsiintani waa inaysan u abuurin khatar ama suurtagal dhab ah dadka ay soo bandhigaan, isgaarsiintuna waa inay ixtiraamtaa asturnaantooda iyo sharaftooda.

Dhammaan agabyada isgaarsiinta waa in la soo ururiyaa, la horumariyaa, la kaydiyaa, loo qaybiyaa oo loo daabacaa hab ammaan ah oo oggolaansho laga helayaa dadka ay soo bandhigayaan.

Ururradu sidoo kale waxay u baahan yihii hagitaan cad oo ku saabsan adeegsiga warbaahinta bulshada iyo barnaamijyada internetka si looga caawiyo wax ka qabashada halisaha ilaalinta

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Lacag aruurin

Ururada waxaa badanaa looga baahan yahay inay muujiyaan inay la kulmaan heerarka ilaalinta deeqbixiyeyaasha.

Ururadu waxay naftooda ku caawin karaan inay la yeeshaan heerarka ilaalinta deeqbixiyeyaasha iyada oo loo qorsheeyo miisaaniyad loogu talagalay ilaalinta howlaha iyada oo ah aasaaska ama kharashka barnaamijka ee soo-jeedinta maalgelinta.

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

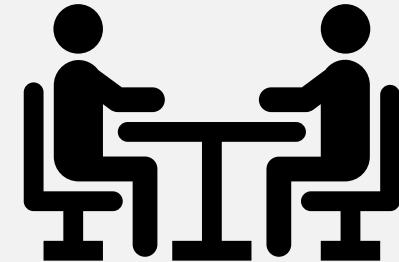
Iskaashiyo

Ka shaqeyn ta iskaashatooyinku waxay leeyihii faa'iidooyin badan, laakiin sidoo kale waxay ku lug leedahay khataraha ilaalinta. **Deeq-bixiyeyaashu waxay ka filayaan hay'addaada iyo la-hawlgalayaashaba inay la kulmaan heerarkooda.**

Waxaa muhiim ah in dib loo eego qorshooyinka ilaalinta ee wada-hawlgalayaasha suurtagalka ah iyo in si cad loola xiriiro heerarka ay tahay inay buuxiyaan.

Cadee sida qabanqaabada shuraakada loogu dari doono ilaalin. **Qandaraasyada iyo heshiisyada iskaashi waa inay ku jiraan ilaalinta qorshooyinka iyo rajooyinka.** Badanaa heshiisyada iskaashiga waxay u baahan yihii in lagu daro sida wada-hawlgalayaashu isu taageeri doonaan si loo xoojiyo ilaalinta. Ururada waaweyn ayaa laga yaabaa inay u baahdaan inay taageeraan awooda wada-hawlgalayaasha yaryar.

Ilaalinta ayaa sidoo kale qayb ka noqonaysa kormeerka iyo ka-warbixinta qaababka u dhexeeeya saaxiibada.

RESOURCE
& SUPPORT
HUB

3. Maxaa loo baahan yahay ilaalinta?

Teknolojiyadda xogta iyo xiriirka

Ururadu waxay ka faa'iideystaan siyaasad ku saabsan macluumaadka iyo isgaarsiinta tikniyoolajiyadda (ICT) oo ay kujirto hagitaan ku saabsan sida amniga ah ee loo isticmaalo ICT.

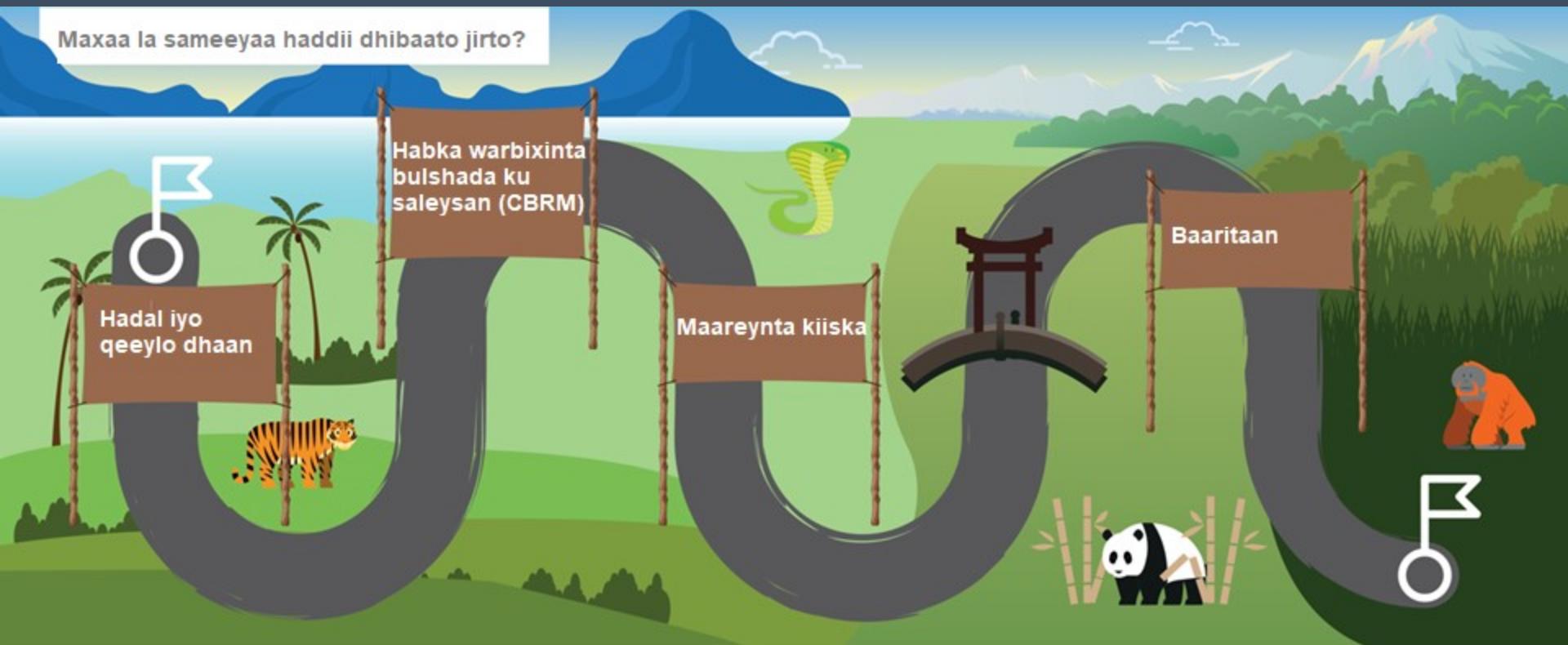

Urur waa inuusan u adeegsan ICT-da inuu ku helo ama ku dhaafsado waxyaabo sharci darro ah ama aan habboonayn, oo ay ku jiraan waxyaabaha galmaada ku saabsan.

Kooxda ICT sidoo kale waxay abuuri karaan nidaamyo ama habab ka caawiya ururada inay si aamin ah u keydsadaan ugana baaraandegaan macluumaad fara badan oo ku saabsan shaqaalaha iyo dadka ay hay'addu la shaqeyso. Tani waa inay la socotaa sharciga ilaalinta macluumaadka ee khuseeya.

Qeybta afaraad ee safarka...

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

Nidaamyada-hadalka / kashfinta sirta shaqaalaha

Nidaamka hadalka ama kashafinta sirta shaqaalaha wuxuu ka **caawiya shaqaalaha inay soo sheegaan welwelka ku saabsan ilaalinta**, ka faa'iideysiga galma, xadgudubka, dhibaatayn ta galma, iyo noocyada kale ee waxyeellada ah.

Nidaamyadani waxay u baahan yihin **inay noqdaan kuwo ay heli karaan qof walba** oo u shaqeeya qof walba. Waa inay mudnaanta siiyaan xuquuqda badbaadaha, baahidiisa iyo rabitaankiisa.

Dhammaan shaqaalaha iyo la-hawlgalayaasha waa inay kalsoonni ku **qabaan in nidaamku taageeri doono oo difaaci doono markay soo sheegaan walaac**. Nidaamku waa inuu ka ilaa liyaa cabashooyinka isku dayaya inay waxyeelo u geystaan shaqaalaha ama asxaabta.

Nidaamyada ugu wax ku oolka badan **ayaa lala soo saaray shaqaalaha**, si ay uga caawiyaan aqoonsiga iyo wax ka qabashada carqaladaha ee **soo gudbinta badbaadaha laga yaabo inuu la kulmo jinsi ahaan**, naafonimadooda, jinsiyadooda, da' ama aqoonsiyo kale.

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

Hababka warbixinta bulshada ku saleysan (CBRMs)

Sawirka waxaa qaaday Sebastian Delgado

Qof kasta oo ay hay'addu la shaqeyso waa inuu lahaadaa qaab uu ku soo wargeliyo ilaalinta, ka faa'iideysiga galmada, xadgudubka, iyo welwelka galmada.

Nidaamyada warbixeeneed ee ku saleysan bulshada waa inay mudnaanta siiyaan mudnaanta xuquuqda, baahida iyo rabitaanka badbaadaha.

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

Hababka warbixinta bulshada ku saleysan (CBRMs)

Nidaamyada ugu wax ku oolka badan waxaa **lala soo saaray xubnaha bulshada**.

Tani waxay gacan ka geysaneysaa aqoonsiga iyo wax ka qabashada carqaladaha kasta ee soo gudbinta badbaadaha ay la kulmi karaan sababo la xiriira jinsigooda, naafonimadooda, sinjiga, da'da ama aqoonsiyada kale.

Nidaamyada ugu wax ku oolka ah **waxay bixiyaan siyaabo kala duwan oo lagu soo qaado tabashooyinka ama loo soo sheego waxyeelada**. Ururo badan ayaa nidaamyadaan ku soo daraya jawaab celin balaaran iyo qaababka cabashooyinka.

Sawirka waxaa qaaday Vincent Haiges

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

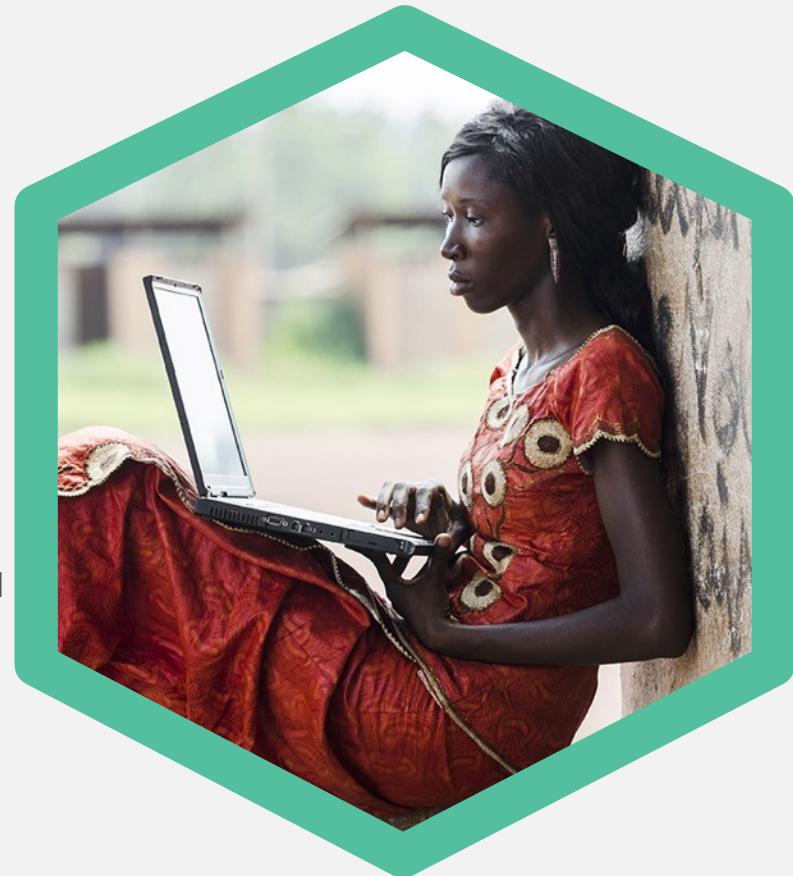
---

maaraynta kiiska

Maareynta kiiska waa habka urur u adeegsado inuu ku soo helo ugana jawaabo welwelka ku saabsan ilaalinta iyo ka faa'iideysgia galmaada, xadgudubka iyo kadeedka galmaada

Badbaadada iyo ilaalinta qof kasta oo ku lug leh kiisaska ilaalinta ayaa aad muhiim u ah.

Xuquuqda, baahida, iyo rabitaanka badbaadahu waa in mudnaan la siiyaa markay tahay maaraynta kiisaska, qof walbana oo ku lug leh dacwada waa in loola dhaqmaa si sharaf iyo ixtiraam leh.

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

Maaraynta kiiska

Nidaamyada maaraynta kiiska waxay hubinayaan in qof kastaa fahmo sida loola macaamilo dhacdooyinka ilaalinta iyo eedeymaha. Nidaamyadan waa inay ku jiraan macluumaad ku saabsan **sida kiis loogu gudbiyo mas'uuliyiinta qaranka si loogu qaado dacwad ciqaabeed** markii ay jirto caddeyn lagu taageerayo eedeymaha ka faa'iideysiga galmo, xadgudub ama dhibaateynta galmo (SEAH).

Nidaamyadu waa inay sidoo kale ku jiraan macluumaad **ku saabsan sida loogu gudbiyo badbaadayaasha SEAH adeegyada tayada leh.** Tusaale ahaan, badbaadaha wuxuu ubaahan karaa adeeg caafimaad, sharci ama adeegyo kale, laakiin macluumaadka badbaadaha waa in lala wadaago kaliya haddii ay doonayaan inay helaan adeegyada oo ay bixiyeen ogolaansho.

Qorshaha ficolcelinta waa in loo abuuraa si kusaleysan aqbaarta lasoo uruuriyay loona hergaliyaa si wax looga qabto arimaha la caddeyay

4. Waxa la sameeyo haddii dhibaato jirto

Baaritaanada socdaan

Baadhitaannada lagu ilaalinayo kiisaska ka dhex jira ururku waxay diiradda saaraan sida loo jabiyeey siyaasadda ururka ama xeerka anshaxa. Ma ahan baaritaan dambiyeed.

Baadhitaanadu waa inay ahaadaan kuwo faahfaahsan, qarsoodi ah, eex la'aan ah, ujeedo leh, oo waqtigooda ku habboon, tanina waxay u baahan tahay tababar gaar ah, xirfado iyo khibrad.

Ururadu waxay ka faa'iideystaan [tilmaamaha baaritaanka oo faahfaahsan](#)

Hadii ururradu aysan lahayn xirfadaha iyo khibradda ay ku sameyn karaan baaritaannada laftooda, waxay isticmaali karaan adeegyada baaritaanka takhasuska dibadda.

Marka ay jirto caddeyn lagu taageerayo eedeyn sharci jebin karta, ururada sidoo kale waxaa laga yaabaa inay u baahdaan inay kiiska u gudbiyaan mas'uuliyiinta si loogu baaro dambi, iyadoo lagu saleynayo habra SOURCE & SUPPORT HUB
maaraynta kiisaska ururka.

Waxyaabaha muhiimka ah ee lagu xasuusto Safarka

Badbaadinta

- Badbaadintu waxay ku saabsan tahay in dadka laga ilaaliyo waxna laga qabto dhibaatooyinka ay keeneen shaqaalaha ururka iyo / ama la-hawlgalayaashu si qaldan u adeegsadaan awooddooda.
- Ka faa'iidaysiga galmada, xadgudubka iyo dhibaataynta waxay ka dhici karaan urur kasta, meel kasta.
- Ururadu waa inay fahmaan halka awooda ay ku jirto ururkooda hogaamiyayaashuna waxay u baahan yihiiin inay abuuraan dhaqan ixtiraam iyo isla xisaabtan.
- Ururradu waxay u baahan yihiiin inay si joogto ah isu qiimeeyaan ka hortagga heerarka ilaalinta, qiimeeyaan halisaha ilaalinta , iyo inay abuuraan oo ay kormeeraan qorshooyinka dhowrista ururada.
- Ururradu waxay u baahan yihiiin inay wax ka qabtaan ilaalinta dhammaan hay'adda, iyada oo loo marayo heerarka ilaalinta , siyaasadaha iyo habraacyada, hababka maamulka iyo la xisaabtanka, isgaarsiinta, barashada iyo horumarinta, waaxaha maareynta shaqaalaha, habab barnaamijyada, warbaahinta iyo isgaarsiinta, lacag ururin, iskaashi, iyo ICT.
- Si wax looga qabto badbaadinta dhacdooyinka, ururradu waxay u baahan yihiiin nidaamyo la heli karo oo ay dhammaan shaqaalaha, la-hawlgalayaasha iyo dadka bulshada ku nool ay heli karaan. Ururradu waxay u baahan yihiiin habab cad oo loo maareeyo kiisaska iyobaaritaanno.

Wixii macluumaaad dheeraad ah booqo bogga:safeguardingsupporthub.org

Dukumintigaan waa wax ka dhashay barnaamijka Badbaadinta iyo Taageerada Hub oo ay maalgeliso kaalmada UK ee dowladda UK. Si kastaba ha noqotee, aragtiyada la muujiyey, iyo macluumaaadka ku jira maahan daruuri kuwa ama ay ansaxisay dawladda UK, oo aan aqbali karin wax masuuliyyad ah aragtiyadaas ama macluumaaadkaas ama ku tiirsanaan kasta oo iyaga la saaro.

Daabacaadda waxaa diyaariyey barnaamijka, xubnaheeda daladda iyo bulsho weynta tacliimeed iyo xirfadle si loo helo hagitaan guud oo ku saabsan danaha. Wixii macluumaaad ama tabashooyin ah, fadlan nagala soo xiriir iimeylkan support@ogowemr.com

